

EHDOTUS ETELÄ-KARJALAN MAAKUNNAN TULVARISKIALUEIKSI

Tausta

Maa- ja metsätalousministeriö nimesi 20.12.2018 Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) ehdotuksesta vesistöjen ja merenpinnan noususta aiheutuvat tulvariskialueet Kaakkois-Suomen alueelle. Ehdotus ja nimeäminen perustuivat tulvariskien alustavaan arviointiin, joka toteutettiin tarkistamalla alun perin vuonna 2011 laaditut vesistöaluekohtaiset ja meren rannikkoa koskevat raportit (www.vesi.fi/trh).

Tässä asiakirjassa esitetään tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) 20 §:n mukainen tarkistus tulvariskien alustavaan arviointiin ja ehdotukseen Etelä-Karjalan maakunnan merkittäviksi ja muiksi tulvariskialueiksi.

Ehdotuksen perusteella maa- ja metsätalousministeriö nimeää merkittävät tulvariskialueet ja asettaa niille tulvaryhmät 22.12.2024 mennessä. Merkittäville tulvariskialueille laaditaan tai päivitetään tulva-vaara- ja tulvariskikartat sekä koko vesistöalueen tai rannikon merkittävän tulvariskialueen kattavat suunnitelmat tulvariskien hallitsemiseksi.

Lain viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki 200/2005) mukainen Tulvariskien hallintasuunnitelman ja ympäristöselostuksen valmistelu: osallistuminen, tiedottaminen ja kuuleminen -asiakirja on nähtävillä osoitteessa www.vesi.fi/trh.

Etelä-Karjalan alueen tulvariskien alustavaan arviointiin kuuluvat seuraavat vesistöalueet:

- Vesistöalue n:o 3 Hiitolanjoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 4 Vuoksen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 5 Juustilanjoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 6 Hounijoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 7 Tervajoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 8 Vilajoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 9 Urpalanjoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 10 Vaalimaanjoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 11 Virojoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 13 Summanjoen vesistöalue
- Vesistöalue n:o 14 Kymijoen vesistöalue

Näiden lisäksi tarkasteluun kuuluvat Venäjän raja-alueen pienet valuma-alueet 86.001 Rokkalanjoki, 86:002 Nisajoki ja 86:003 Kaltonjoki, jotka on esitetty osana Kaakkois-Suomen rannikkoalueen digitaalista tausta-asiakirjaa.

Tarkistus tulvariskien alustavaan arviointiin

Digitaalinen tausta-asiakirja alustavista arvioinneista

Tulvariskien alustavan arvioinnin digitaaliset tausta-asiakirjat löytyvät osoitteesta www.vesi.fi/trh.

Uusi tietopohja riskien arvioinnissa

Saimaan alueelta (Vuoksen vesistöalue) on saatu uutta tietoa tulva- ja kuivuusriskeistä alueen ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistyönä vuosien 2019–2023 aikana toteutettujen

15.3.2024

selvitysten ja riskikartoitusten myötä. Vahinkoarviot on laadittu mm. teollisuuden, vesihuollon ja maatalouden osalta sekä arvioitu yleisellä tasolla tulvien ja kuivuuden vaikutusta mm. virkistyskäyttöön ja matkailuun (www.vesi.fi/aineistopankki, <https://www.doria.fi/handle/10024/187817>). Ala-Saimaan tulvakartat on päivitetty teollisuuden ja vesihuollon riskikohteiden osalta sekä huomioiden Rakennus- ja huoneistorekisterin päivitykset (RHR2022).

Saimaalla järjestettiin alueen keskeisten toimijoiden yhteinen Saimaa23 tulva- ja patovalmiusharjoitus syksyllä 2023. Harjoituksessa saatiin uutta tietoa alueen riskeistä sekä harjoiteltiin viranomaisten yhteistoimintaa poikkeuksellisessa tulvatilanteessa. Harjoituksesta saadut kokemukset yhdessä uusien riskikartoitustietojen kanssa on huomioitu alustavan arvioinnin tarkistuksessa.

Etelä-Karjalan alueen muilla vesistöalueilla tulvariskien alustavan arvioinnin tarkistukset pohjautuvat edelleen vuonna 2011 tehtyihin arvioihin erittäin harvinaisen tulvan leviämisalueista. Näillä vesistöalueilla tulvariskien arviointiin liittyvään tietopohjaan ei ole tullut sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät muutoksia merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen. Uusien pintavaluntamallinnukseen perustuvien valuma-alue- ja aluetasojen tulvakarttojen laatiminen on aloitettu valtakunnallisesti ja Etelä-Karjalan alueelta saatava uusi tieto tullaan hyödyntämään tulevissa tulvariskien alustavissa arvioinneissa.

Vuoden 2018 jälkeen tapahtuneet tulvat

Kevään 2022 tulvatilanne oli tavanomaista runsaampi Hounijoen, Urpalanjoen, Virojoen, Vehkajoen ja Summajoen vesistöalueilla. Näillä alueilla talvi oli erittäin runsasluminen, mikä nosti sulannan aikana vesistöjen virtaamia ja vedenkorkeuksia. Hounijoen vesistöaluetta lukuun ottamatta vain mainittujen vesistöalueiden latvaosat sijaitsevat Etelä-Karjalassa. Kevään 2022 tulvatilanne vastasi toistuvuudeltaan arviolta noin kerran 15–30 vuodessa toistuvaa tulvaa. Tulvavesi nousi paikoin pelloille ja pihuille ja mahdollisesti kasteli alimpia rantarakenteita, mutta tulvista ei aiheutunut laaja-alaista tai yleiseltä kannalta katsoen merkittävää vahinkoa.

Saimaalla on toteutettu Saimaan ja Vuoksen juoksutussäännön mukaisia lisäjuoksutuksia keväällä 2020, talvella 2020–2021, keväällä 2022 sekä syksyllä 2023. Lisäjuoksutuksilla saatiin alennettua tulvakorkeuksia siten, että tulvista ei aiheutunut yleiseltä kannalta katsoen merkittäviä vahinkoja.

Etelä-Karjalan vesistöalueilla ei ole esiintynyt vuoden 2018 jälkeen sellaisia tulvatilanteita, joiden perusteella olisi syytä esittää muutoksia merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen tai rajaukseen.

Maankäytössä tapahtuneet tai odotettavissa olevat oleelliset muutokset

Maankäytössä ei ole tapahtunut Etelä-Karjalassa vuoden 2018 jälkeen tulvariskien hallintaan tai merkittävyyteen vaikuttavia olennaisia muutoksia. Hiitolanjoen (vesistöalue 3) Kangaskosken, Lahnasenkosken ja Ritakosken padot on purettu ja koskialueet kunnostettu vuosien 2021–2023 aikana. Patojen purkamisella ei ole arvioitu olevan vaikutusta Hiitolanjoen tulvariskeihin.

Etelä-Karjalan maakuntakaava 2040 kaavaluonnoksen suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Kaavan tavoitteissa on mainittu terveellisen ja turvallisen elinympäristön mahdollistaminen ja mainittu suunnittelukäytännönä sään ääri-ilmiöt. Maankäytössä ei lähitulevaisuudessa ole tapahtumassa sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät muutoksia nykyisiin vuonna 2018 hyväksytyihin merkittäviin tulvariski-alueisiin.

Ilmastonmuutoksen vaikutusarvioinnin oleelliset muutokset

Ilmastonmuutoksen vaikutusten arvioinnissa ei ole tapahtunut vuoden 2018 jälkeen sellaisia oleellisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen Etelä-Karjalan alueella.

15.3.2024

Vesienhoidon yhteensovittaminen

Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa (2022) ei esitetä sellaisia toimenpiteitä, joilla olisi vaikutusta merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen Etelä-Karjalassa. Merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen ei esitetä Etelä-Karjalassa muutoksia eikä ehdotus siten vaikuta tulvariskien hallinnan ja vesienhoidon yhteensovittamiseen.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet ja toimenpiteet

Etelä-Karjalan maakunnan alueelle ei nimetty vuonna 2018 merkittäviä tulvariskialueita. ELY-keskus huolehtii tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaisesti vesistötulvariskien hallintaa palvelevasta suunnittelusta myös muilla kuin merkittävillä tulvariskialueilla, mutta tarkempia tavoitteita tai toimenpiteitä ei ole määritelty Etelä-Karjalan alueelle. Tulvariskien hallinnan tavoitteissa ei ole tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka edellyttäisivät muutoksia merkittävien tulvariskialueiden nimeämiseen.

Muut tulvariskialueiden nimeämiseen vaikuttavat seikat

Vuoden 2018 jälkeen ei ole tullut esiin sellaisia muita seikkoja, jotka aiheuttaisivat muutoksia tulvariskialueiden nimeämiseen Etelä-Karjalan alueella.

Merkittävät tulvariskialueet

Merkittävän tulvariskialueen nimeämisessä otetaan huomioon tulvan todennäköisyys ja siitä aiheutuvat vahingolliset seuraukset sekä alueelliset ja paikalliset olosuhteet. Seurausten merkittävyttä arvioidaan yleiseltä kannalta.

Arvioinnissa tarkastellaan seuraavia tulvan vahingollisia seurauksia:

- vahingollinen seuraus ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle;
- välttämättömyyspalvelun kuten vesihuollon, energiahuollon, tietoliikenteen, tieliikenteen tai muun vastaavan toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
- yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja turvaavan taloudellisen toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen;
- pitkäkestoinen tai laaja-alainen vahingollinen seuraus ympäristölle; tai
- korjaamaton vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle.

Maa- ja metsätalousministeriön nimittämä valtakunnallinen tulvariskien hallinnan koordinoitiryhmä on linjannut merkittävän tulvariskialueen kriteerit muistiossaan 22.12.2010. Näitä ovat mm:

- enemmän kuin 500–1000 vakituista asukasta harvinaisen tulvan peittämällä asuinalueella,
- useita terveydenhuoltorakennuksia tai huoltolaitosrakennuksia, joissa on useita pysyviä vuodepaikkoja sekä lasten päiväkotia harvinaisen tulva peittämällä alueella,
- alueen kannalta merkittävää asukasmäärää palveleva vedenottamo harvinaisen tulvan peittämällä alueella,
- jätevedenpuhdistamon toiminnan häiriintyminen terveyttä uhkaavalla tavalla,
- merkittävä voimalaitos tai useita sähköasemia harvinaisen tulvan peittämällä alueella,
- useita maanteitä, katuja, rautatieosuuksia tai vesiliikennereittejä katkeaa harvinaisella tulvalla

Kokonaistarkastelussa on päädytty siihen, että Etelä-Karjalan vesistöalueilla edellä kuvatut merkittävän tulvariskialueen kriteerit eivät täyty. Saimaan alueella tieto keskeisistä tulvariskeistä on lisääntynyt vuoden 2018 jälkeen tehtyjen uusien riskiarvioiden sekä valmiusharjoituksesta saatujen kokemusten myötä. Saimaan alueen tulvariskien merkittävyttä arvioitaessa on huomioitu erityisesti se, että

Saimaan tulville tyypillinen vaiheittainen ja hidas kehittyminen pienentää osaltaan erityisesti terveyteen ja turvallisuuteen kohdistuvia välittömiä riskejä. Lisäksi tulvariskit keskittyvät laajalle alueelle. Näillä perustein Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdottaa, että Etelä-Karjalan alueelle ei nimetä merkittäviä tulvariskialueita.

Muutokset ehdotuksessa merkittäviksi tulvariskialueiksi

Kaakkois-Suomen ELY-keskus ei esitä muutoksia vuonna 2018 Kymenlaakson alueelle nimettyihin merkittäviin tulvariskialueisiin.

Muut tulvariskialueet

Kaakkois-Suomen ELY-keskus on tunnistanut Saimaalta alueen, jolle vesistötulvasta ei arvioida aiheutuvan edellä mainittuja yleiseltä kannalta katsoen vahingollisia seurauksia, mutta jossa tarkistetun alustavan arvioinnin perusteella olisi tarvetta tulvariskien hallintaa koskevan selvitys- ja suunnittelu-työn jatkamiselle. Alueella on vakituista asutusta, jolle voi aiheutua haittaa poikkeuksellisesta tulvatilanteesta rakennusten kastumisen, saarroksiin jäämisen ja/tai jätevesiverkoston toiminnan häiriöiden vuoksi. Alue on esitetty kartalla liitteessä 1.

Taulukko 1. Muut tulvariskialueet Etelä-Karjalan alueella

Vesistö	Muu tulvariski- alue	Perusteet ehdotukselle
Vuoksen vesistö- alue	Lappeenranta ja Taipalsaari	- Asutusta harvinaisen tulvan peittämällä alueella - Välttämättömyyspalveluihin kohdistuvat riskit - Liikenneyhteyksien katkeaminen ja alueiden jääminen saarroksiin (tiet ja lossiyhteydet)

ELY-keskus huolehtii tällä alueella tarpeellisesta suunnittelusta tulvariskien vähentämiseksi ja hallitsemiseksi.

Muutokset muissa tulvariskialueissa

Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää tarkennusta vuonna 2018 tunnistettuun Lappeenrannan ja Taipalsaaren alueen Muun tulvariskialueen rajaukseen siten, että alue laajenee Lappeenrannassa kattamaan keskeiset tulvan aikana mahdollisesti saarroksiin jäävät alueet. Alue on esitetty kartalla liitteessä 1

Asiaa koskevat säädökset

Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010), erityisesti 7, 8, 17 ja 20 §

Valtioneuvoston asetus tulvariskien hallinnasta (659/2010), erityisesti 1, 7 ja 8 §

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista (200/2005), erityisesti 8 §

Säädökset ovat ladattavissa osoitteesta www.finlex.fi.

Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2007/60/EY tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta

Liitteet

1. Ehdotus Etelä-Karjalan maakunnan tulvariskialueiksi kartalla esitettynä.

15.3.2024

Liite 1.

Kartta tarkastelualueesta (Kymenlaakso/Etelä-Karjala) sisältäen vesienhoitoalueet ja valuma-alueet

